Abſque Synagogis facient vos : ſed venit hora, ut omnis qui interficit vos arbitretur obſequium ſe præſtare Deo. *Joan.* 16.2

Excommunicandi ſunt, qui in moribus aut doctrina graviter errantes, admoniti, nolunt reſipiſcere.

EJice deriſorem, & exibit cum eo jurgium, ceſſabuntque cauſſæ & contumeliæ. *Prov.*22.10

Quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ, ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus. *Matth.* 18.17.

Rogo autem vos fratres, ut obſervetis eos, qui diſſenſiones, & offendicula præter doctrinam, quam vos didiciſtis, faciunt: & declinate ab illis. *Rom.*16.17

Ego quidem abſens corpore, præſens autem ſpiritu, jam judicavi, ut præſens eum, qui ſic operatus eſt, in nomine Domini noſtri, &c. 1. *Cor.* 5.3. Coloſſ. 2.5

Propter quod obſecro vos, ut confirmetis in illum caritatem. 2. *Cor.* 2.6

Quod ſi quis non obediet verbo noſtro per Epiſtolam, hunc notate, & ne commiſceamini cum illo, ut confundatur : & nolite quaſi inimicum exiſtimare, ſed corripite ut fratrem. *Theſſ.* 3.14. 1. Tim. 1.20. Cap. 6.5

Et ſermo eorum, ut cancer ſerpit: ex quibus eſt Hymenæus & Philetus, qui a veritate exciderunt, dicentes, reſurrectionem eſſe jam factam, & ſubvertunt quorumdam fidem. 2. *Tim.* 2, 17. Si quis ergo emundaverit ſe ab iſtis; erit vas in honorem ſanctificatum, & utile Domino, ad omne opus bonum paratum. Ib. 21. Cap. 3.5.

Hæreticum hominem, poſt unam, & ſecundam correptionem devita : ſciens quia ſubverſus eſt, qui ejuſmodi eſt, & delinquit, cum ſit proprio judicio condemnatus. *Tit.* 3.10

Excommunicati vitandi.

QUod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ, ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus. *Matt.* 18.17. 1. Cor. 5. *per totum.*

Hæreticum hominem poſt unam & ſecundam correptionem devita: ſciens quia ſubverſus eſt, qui ejuſmodi eſt, & delinquit, cum ſit proprio judicio condemnatus, (*prædictis docemur evitare hæreticos.*) *Tit.* 3.10

TITULUS XVII.

Exemplum.

Exemplum bonum.

DEſcribet ſibi Deuteronomium legis hujus in volumine (*cordis,*) accipiens exemplar a ſacerdotibus Leviticæ tribus. *Deut.* 17.18

Et exemplo didici diſciplinam. *Prov.* 24.32

Quam bonum eſt correptum manifeſtare pœnitentiam (*in Exemplum,*): ſic enim effugies voluntarium peccatum. *Eccli.* 20.4

Vidi? & ecce candelabrum aureum totum (*per caritatem*) & lampas ejus ſuper caput ipſius, &c. *Zach.* 4.2

Et accenderunt lucernas, quæ ſuper candelabrum erant, & lucebant in templo. 1. *Mac.* 4.50

Adoleſcentibus autem Exemplum forte relinquam. 2. *Mach.* 6.28

Non poteſt civitas abſcondi ſupra montem poſita. Neque accedunt lucernam, & ponunt eam ſub modio, (*neque in abſcondito*), ſed ſuper candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo ſunt, (*& qui ingrediuntur lumen videant*) *Matt.* 5.14. Luc. 11.33

Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cælis eſt. *Ibid.* v. 16

Si ergo lumen, quod in te eſt (*deberet eſſe,*) tenebræ ſunt : ipſæ tenebræ quantæ erunt? *Ibid.* 6.23

Vide ergo ne lumen, quod in te eſt, tenebræ ſint. *Luc.* 11.35

Et lucernæ ardentes in manibus veſtris. *Ibid.* 12.35

Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifeſtentur opera ejus, quia in Deo ſunt facta. *Joan.* 3.21

Providentes bona non tantum coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus. *Rom.* 12.17. 2. Cor. 8.21

Unuſquiſque veſtrum proximo ſuo placeat in bonum, ad ædificationem. *Ibid.* 15.2

Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti. 1. *Cor.* 11.1

Omnia ad ædificationem fiant. *Ibid.* 14.26

Chriſti bonus odor ſumus Deo, in his qui ſalvi fiunt, & in his qui pereunt: aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vitæ in vitam. 2. *Cor.* 2.15

Sed in omnibus exhibeamus noſmetipſos, ſicut Dei miniſtros, in multa patientia. *Ibid.* 6.4

Et veſtra æmulatio provocavit plurimos. 2. *Cor.* 9.2

Ut ſitis ſine querela & ſimplices filii Dei, ſine reprehenſione, in medio nationis pravæ, & perverſæ: inter quos lucetis ſicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes ad gloriam meam in die Chriſti. *Philip.* 2.15

Mode-

Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus. *Philip.* 4.5

Præcepimus vobis (*fratres*): & ut honeſte ambuletis ad eos, qui foris ſunt: & nullius aliquid deſideretis. 1. *Theſſ.* 4.11

Ab omni ſpecie mala abſtinete vos. *Ibid.* 5.22

Exemplum eſto fidelium, in verbo, in converſatione, in caritate, in fide, in caſtitate --- ut profectus tuus manifeſtus ſit omnibus. 1. *Tim.* 4.12. v. 15.

In omnibus teipſum præbe Exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, verbum ſanum, irreprehenſibile. *Tit.* 2.7

Quis ſapiens, & diſciplinatus inter vos? Oſtendat ex bona converſatione operationem ſuam in manſuetudine ſapientiæ. *Jacob.* 3.13

Exemplum accipite, fratres, exitus mali, & laboris & patientiæ, prophetas : qui locuti ſunt in nomine Domini. *Ibid.* 5.10.

Converſationem veſtram inter gentes habentes bonam: ut in eo, quod detrectant de vobis, tamquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos conſiderantes, glorificent Deum in die viſitationis. 1. *Petr.* 2.12

Sic eſt voluntas Dei, ut benefacientes obmuteſcere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. *Ibid.* v. 15

Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens Exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus. *Ibid.* v. 21

Malum Exemplum, & ſcandalum vitandum.

SI quis aperuerit ciſternam, & foderit, & non operuerit eam, cecideritque bos, aut aſinus in eam, reddet Dominus ciſternæ pretium jumentorum : quod autem mortuum eſt, ipſius erit. *Exod.* 21.33

Reddet animam pro anima. *Ibid.* v. 23

Non ſequeris turbam ad faciendum malum : nec in judicio, plurimorum adquieſces ſententiæ, ut a vero devies. *Ibid.* 23.2

Cave ne imitari velis abominationes illarum Gentium. *Deut.* 18.9

Facies murum tecti per circuitum, ne effundatur ſanguis in domo tua, & ſis reus labente alio, & in præceps ruente. *Ibid.* 22.8

Quare præcipitas hereditatem Domini? (*Exemplo tuo*) 2. *Reg.* 20.19

Videte ergo ne & vos ſimiles efficiamini factis alienis (*in malum.*) *Baruch.* 6.4

Si oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum, & projice abs te. *Matth.* 5.29. Cap. 18.9. Marc. 9.46

Ut autem non ſcandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piſcem, qui primus aſcenderit, tolle, & aperto ore ejus, invenies ſtaterem: illum ſumens, da eis pro me, & te. *Ibid.* 17.26

Qui autem ſcandalizaverit unum de puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei, ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris. *Ibid.* 18.6. Marc. 9.41.

Væ mundo a ſcandalis. Neceſſe eſt enim, ut veniant ſcandala: verumtamen væ homini illi, per quem ſcandalum venit. *Ibid.* v. 7. Luc. 17.2

Ne ponatis offendiculum fratri, vel ſcandalum. *Rom.* 14.13

Si enim propter cibum frater tuus contriſtatur : jam non ſecundum caritatem ambulas. *Ibid.* v. 15

Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Chriſtus mortuus eſt. *Ibid.* v. 15

Noli propter eſcam deſtruere opus Dei. *Ibid.* v. 20

Omnia quidem ſunt munda: ſed malum eſt homini, qui per offendiculum (*alterius*) manducat. *Eod.* v.

Bonum eſt non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut ſcandalizatur, aut infirmatur. *Ibid.* v. 21. 1. Cor. 8.11. & 13

Videte ne forte hæc licentia veſtra offendiculum fiat infirmis. 1. *Cor.* 8.9

Et peribit infirmus in tua ſcientia frater, propter quem Chriſtus mortuus eſt? *Ibid.* v. 11

Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conſcientiam eorum infirmam, in Chriſtum peccatis. Quapropter ſi eſca ſcandalizat fratrem meum: non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum ſcandalizem. *Ibid.* v. 12

Nemini dantes ullam offenſionem, ut non vituperetur miniſterium noſtrum. 2. *Cor.* 6.3. 1. Cor. 10.32

Exemplum in correptionem & cautelam.

SIn autem declinaſti a viro tuo, atque polluta es, & concubuiſti cum altero viro --- det te Dominus in maledictionem, Exemplumque cunctorum in populo ſuo. *Num.* 5.20

Gladio & igne pereat, & ſic deleatur, ut non ſolum hominibus, ſed etiam beſtiis --- ſit in ſempiternum, pro Exemplum contemptus & inobedientiæ. *Eſth.* 16.24

Poſuit me quaſi in proverbium vulgi, & Exemplum ſum coram eis. *Job* 17.6

Qui ſe jungit fornicariis, erit nequam : putredo, & vermes hereditabunt illum, & extolletur in Exemplum majus, & tolletur de numero anima ejus. *Eccli.* 19.3

Eritque Moab in deriſum, & in Exemplum omnibus in circuitu ſuo. *Jerem.* 48.39

Et

Et projiciam ſuper te abominationes (*ſuas*) & contumeliis te afficiam, & ponam te in Exemplum. *Nahum* 3. 6

Matthatias moriturus, proponit plurima Exempla Sanctorum, ad imitandum. 1. *Mac.* 2. 49

Et civitates Sodomorum & Gomorrhæorum in cinerem redigens, everſione damnavit: Exemplum eorum, qui impie acturi ſunt, ponens. 2. *Pet.* 2. 6. Gen. 19. 25

Sicut Sodoma & Gomorrha & finitimæ civitates ſimili modo exfornicatæ, & abeuntes poſt carnem alteram, factæ ſunt Exemplum, ignis æterni pœnam ſuſtinentes. *Judæ* 1. 7

TITULUS XVIII.

Exſequiæ celebrantur.

VEnitque Abraham, ut plangeret & fleret eam (*Saram*) Cumque ſurrexiſſet ab officio funeris, &c. *Gen.* 23. 2

Veneruntque ad Arcam ... ubi celebrantes exequias planctu magno, atque vehementi, impleverunt ſeptem dies, &c. *Ibid.* 50. 10

Fleverunt eum filii Iſrael --- triginta diebus: & completi ſunt dies planctus, lugentium Moyſen. *Deut.* 34. 8

Dixit autem David ad Joab, & omnem populum &c. Scindite veſtimenta veſtra --- & plangite ante exſequias Abner: porro rex ſequebatur feretrum. 2. *Reg.* 3. 31. *Vide verſus ſequentes.*

TITULUS XIX.

Exercitium. Vide & Labor.

QUi operatur terram ſuam, ſatiabitur panibus. *Prov.* 12. 11. Eccli. 20. 30

Quodcumque facere poteſt manus tua, inſtanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec ſapientia erunt apud inferos, quo tu properas. *Eccleſ.* 9. 10

TITULUS XX.

Experientia laudabilis.

VIr in multis expertus, cogitabit multa: & qui multa didicit, enarrabit intellectum. *Ibid.* 34. 9

Qui non eſt expertus, pauca recognoſcit. *Ibid.* v. 10

Explicatio Sacræ Scripturæ. Vide Sacra Scriptura.

F

TITULUS I.

Facere, pro ſacrificare in ſcripturis.

QUi faciet unum pro peccato, & alterum in holocauſtum: rogabitque pro eo coram Domino, ut emundetur a fluxu ſeminis ſui. *Lev.* 15. 15. *Idem* v. 30

Facietque Sacerdos unum pro peccato, & alterum in holocauſtum, & deprecabitur pro eo, quia peccavit ſuper mortuo. *Num.* 6. 11. Quæ offeret Sacerdos coram Domino, & faciet tam pro peccato, quam in holocauſtum. Ib. v. 16.

Levitæ quoque ponent manus ſuas ſuper capita boum, e quibus unum facies pro peccato, & alterum in holocauſtum Domini, ut depreceris pro eis. *Ibid.* 8. 12

Faciant filii Iſrael Phaſe in tempore ſuo. *Ibid.* 9. 2. Præcepitque Moyſes filiis Iſrael, ut facerent Phaſe. v. 4. Homo qui fuerit immundus ſuper anima, ſive in via procul in gente veſtra, faciat Phaſe Domino, &c. v. 10. Peregrinus quoque & advena ſi fuerint apud vos, faciant Phaſe Domino juxta cæremonias & juſtificationes ejus. v. 14

Si autem vis holocauſtum facere, offer illud Domino. *Judic.* 13. 16

Hoc facite in meam commemorationem. *Luc.* 22. 19. 1. Cor. 11. 24

Fallacia mulierum. Vide Mulierum Fallacia.

TITULUS II.

Fama.

Fama bona præſtantior divitiis.

FUit ergo Dominus cum Joſue, & nomen ejus vulgatum eſt in omni terra. *Joſue* 6. 27

Major eſt ſapientia, & opera tua, quam rumor, quem audivi. Beati viri tui, & beati ſervi tui, qui ſtant coram te ſemper, &c. 3. *Reg.* 10. 7

Et hæc erat (*Judith*) in omnibus famoſiſſima, quoniam timebat Dominum valde; nec erat qui loqueretur de illa verbum malum. *Judith* 8. 8

Melius eſt nomen bonum, quam divitiæ multæ: ſuper argentum & aurum, gratia bona. *Prov.* 22. 1

Melius eſt nomen bonum, quam unguenta pretioſa, & dies mortis, die nativitatis. *Eccleſ.* 7. 2

Curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi, quam mille theſauri pre-

tioſi

tioſi & magni. Bonæ vitæ numerus dierum: bonum autem nomen permanebit in ævum. *Eccli.* 41. 15

Quæcumque (*ſunt*) bonæ famæ (*ſectemini.*) *Philip.* 4. 8

Oportet autem illum (*Epiſcopum*) & teſtimonium habere bonum ab iis, qui foris ſunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. 1. *Tim.* 3. 7

Diligenter conſervando.

IN omnibus operibus tuis præcellens eſto. Ne dederis maculam in gloria tua. *Eccli.* 33. 23.

Curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi, quam mille theſauri pretioſi & magni. Bonæ vitæ numerus dierum: bonum autem nomen permanebit in ævum. *Ibid.* 41. 15

Fama mala.

NE dederis maculam in gloria tua; *ſive ne imprimas famæ tuæ maculam.* Eccli. 33. 23

Nolite filii mei; non enim eſt bona fama, quam ego audio, ut tranſgredi faciatis populum Domini. 1. *Reg.* 2. 24

TITULUS III.

Fames & annonæ caritas annumerantur inter mala pœnæ.

FActa eſt autem fames in terra (*Haran*): deſcenditque Abraham in Ægyptum, ut peregrinaretur ibi: prævaluerat enim fames in terra. *Gen.* 12. 10

Orta autem fame ſuper terram, poſt eam ſterilitatem, quæ acciderat in diebus Abraham, &c. *Ibid.* 26. 1

Somnia Pharaonis de bobus & ſpicis unicus Joſeph interpretatus, toti Ægypto præficitur, & ex Aſeneth data ſibi a Pharaone uxore, duos ſuſtulit filios ante ſeptem annos. Ibid. 41

Cogente fame ægre impetrarunt fratres Joſeph a patre, ut in Ægyptum revertentes cum muneribus, ac duplici pecunia, Benjamin ſecum ducerent, qui educto Simeone de carcere ſimul epulati ſunt cum Joſeph. Ibid. 42. Cap. 43. 44. 45

Fames tantum premit Ægyptum, ut venditis pecoribus terram quoque vendere ſint coacti: quo factum eſt, ut quinta pars frugum regibus Ægypti perpetuo cedat, præterquam in poſſeſſionibus Sacerdotum. Ib. 47

Dixerunt filii Iſrael ad eos (*Moyſen & Aaron*) Utinam mortui eſſemus per manum Domini in terra Ægypti, quando ſedebamus ſuper ollas carnium, & comedebamus panem in ſaturitate: cur eduxiſtis nos in deſertum iſtud, ut occideretis omnem multitudinem fame? *Exod.* 16. 3

Conſumentur fame, & devorabunt eos aves morſu amariſſimo: dentes beſtiarum immittam in eos, cum furore trahentium ſuper terram, atque ſerpentium. *Deut.* 32. 22

Elimelech Bethleemita præ nimia fame cum uxore Noemi, ac filiis in Moab concedit, ibique moritur. Ruth. c. 1

Immiſſa propter Saulis in Gabaonitas peccatum fame triennii, ad illorum petitionem David reliquias Saulis præter Miphiboſeth tradidit, ut crucifigerentur, &c. 2. *Reg.* 21

Cumque veniſſet Gad ad David, nuntiavit ei, dicens: Aut ſeptem annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus menſibus fugies adverſarios tuos, & illi te perſequentur: aut certe tribus diebus erit peſtilentia in terra tua. Nunc ergo delibera, & vide quem reſpondeam, ei qui me miſit, ſermonem. Dixit autem David ad Gad: Coarctor nimis; ſed melius eſt ut incidam in manus Domini (multæ enim miſericordiæ ejus ſunt) quam in manus hominum. Immiſitque Dominus peſtilentiam in Iſrael, de mane uſque ad tempus conſtitutum, & mortui ſunt ex populo a Dan uſque ad Berſabee ſeptuaginta millia virorum. *Ibid.* 24. 13

Fames, ſi oborta fuerit in terra, aut peſtilentia, aut corruptus aer, aut ærugo, aut locuſta, vel rubigo, & afflixerit eum inimicus ejus, portas obſidens, omnis plaga, univerſa infirmitas, cuncta devoratio, & imprecatio, quæ acciderat omni homini de populo tuo Iſrael: ſi quis cognoverit plagam cordis ſui, & expanderit manus ſuas in domo hac, tu exaudies in cælo in loco habitationis tuæ, & repropitiaberis, & facies, ut des unicuique ſecundum omnes vias ſuas, ſicut videris cor ejus (quia tu noſti ſolus cor omnium filiorum hominum) ut timeant te cunctis diebus, quibus vivunt ſuper faciem terræ, quam dediſti patribus noſtris, 3. *Reg.* 8. 37. & Cap. 18. 2

Factaque eſt fames magna in Samaria: & tamdiu obſeſſa eſt, donec venundaretur caput aſini octoginta argenteis, & quarta pars cabi ſtercoris columbarum quinque argenteis. 4. *Reg.* 6. 25, *Poſt famem ab Eliſeo prædictam Sunamitis, quæ ipſius conſiliis peregrinata erat, reverſa, ſuos agros cum fructibus recuperat.* Eliſeus autem locutus eſt ad mulierem, cujus vivere fecerat filium, dicens: Surge, vade tu, & domus tua, & peregrinare ubicumque repereris: vocavit enim Dominus famem, & veniet ſuper terram ſeptem annis. Cap. 8. v. 1. Cap. 25. 3. cap. 4. 38. 6. 25. 25. 3

Si irruerint ſuper nos mala, gladius judicii, peſtilentia, & fames, ſtabimus coram domo hac in conſpectu tuo, in qua invocatum eſt nomen tuum: & clamabimus ad te in tribulationibus noſtris, & exaudies, ſalvoſque facies. 2. *Paral.* 20. 9. Cap. 6. 28

In magna fame Nehemias divites avaros increpat, uſuraſque prohibet, ſua indigentibus ſponte elargiens, 2. *Eſdr.* 5

Non